

Blížící se opravdové mistrovské dílo

On the Making of a True Masterpiece

Píšu o Martinovi a pro Martina už několik let, od té doby, co přišel do kanceláří časopisu Umělec a já jsem ho přistihl, jak si pohrává s myšlenkou na pokus o psaní někoho jiného o jeho práci. Od té doby spolupracujeme na knihách, já píšu o něm a jeho práci články do časopisů, novin, na webové stránky. Prošel jsem a „upravil“ anglické verze stovek stran jeho poezie, teorií, esejí, příběhů, pamětí, přemítání. Přeložil jsem jeho citlivou češtinu tak, jak nejlépe jsem to uměl, a s jeho jazykovým citěním jsme dohromady vytvořili celek.

Ale nikdy jsem o Martinovi nepsal do katalogu. V neděli mi volala Jana Kalinová a řkala, že slyšela, že jsem největší expert na Martina Zeta v zemi. To není pravda, protože nikdo nezná Martina lépe než on sám. Takže proto je také nemožné mít katalog s Martinovým dílem bez toho, aby tam bylo vloženo několik málo jeho vlastních textů. Jeho cesta k sebepoznání, vnitřní mechanismus jeho duše a výsledek rozebrání systémů a byrokracie, které ho obklopují, tak vypadá jeho cesta životem a uměním. On by měl rozjet s obrovskou elegancí celou kampaň FREE MARTIN ZET!, vysypat se skrz Evropu a po celém světě. Na krátký okamžik by lidé na této planetě jednohlasně povstali a řvali pro svobodu Martina Zeta. Vyjádření soucitu. Často jsem se sám sebe ptal, jaký bude jeho další krok, jaká myšlenka by pravděpodobně mohla odpružit tu poslední a do jaké dimenze ji to vymrští. Je to jako pokoušet se navrhnout vzhled sněhové vločky. Nedávno večer jsme on a já společně četli na festivalu poezie v Praze, když Martin začal vytahovat své nové dílo z batohu, který si sebou donesl. Vlajčky. Červené vlajčky, všechny červené, ale každá s jiným vzorkem. Takže vlajka EU, celá červená s dvanácti hvězdičkami. Vlajka US s hvězdami a pruhy, celá červená, atd. Chvilí četl tichým hlasem o revoluci a sál byl blažený. O barvách revoluce. O jeho vsi, Libušíně, daleko od periferie Prahy, daleko v kopcích, uprostřed ničeho, a o tom, jak bylo slovo revoluce vytištěno za hvězdné noci přímo v jeho vsi. Pak jsme všichni šli do další místnosti a dívali se na dvě videa, které byla částí této přehlídky. A znovu začal Martin s dobře známou a logickou a lidskou stránkou svého života, velmi osobním a zatím obecným citěním a otevřel ho celému světu. Pak zakřičel:

**POKUD JETADY STÁLE NESPOKOJENOST S NYNĚJŠÍ SITUACÍ,
POKUD STÁLE EXISTUJE TOUHA NĚCO ZMĚNIT,
MYŠLENKA REVOLUCE JE STÁLE ŽIVÁ!**

Kde opravdu je revoluce? Nebyli jsme všichni oklamáni? Umělec stojí v koruně stromu, daleko z dohledu, mává červenými vlajkami, zachytává jimi o větve a pouští je. Jako poslední živá duše s úmyslem, i když marným a nemajícím smysl, pohlčený džunglí hromadné ignorance? Hypnotický materialismus?

Cokoli by to mohlo být, je to stále Martin na stromech, je to stále jeho domov, a jeho děti a manželka na něj hulákají „pojď dolů a přestaň s tím!“ Rozdíl pro Martina je, že centrum a periferie jsou jedno a to samé. Hranice se nejasně ztrácejí, a i když mizejí po kapkách, způsobuje to kolaps mezi vnitřním a vnějším, blízkým a dalekým, centrem a periferií. Skutečná světla vnitřní práce se začínají objevovat a oslepují ty kolem něho. A já upřímně doufám, že budu svědkem blížícího se mistrovského díla.

I've been writing about and for Martin for years now, ever since he came to the offices of Umělec magazine and I caught him playing around with the language in an essay writing by someone else about his work. Since then we have collaborated on books, I have written articles about him and his work for magazines, newspapers, web sites. I have gone through and “fixed up” the English versions of hundreds of pages of his poetry, theories, essay, stories, mental wanderings, musings. I have translated his sensitive Czech, as well as I could, and with his feel for language together we made it whole.

But I have never written about Martin for a catalogue. Jana Kalinová called me on Sunday and said that she was told that I am the biggest expert on Martin Zet in the country. However, this is untrue. Nobody knows Martin better than Martin himself. Which is why it's impossible to have a catalogue with Martin's work without putting in a few of his own texts. His journey towards self-knowledge, the inner workings of his psyche, and as a consequence the dismantling of the systems and bureaucracies that surround him, appeared to be the way his life and art were taking him. He'd unwound with great panache the whole FREE MARTIN ZET! campaign, emptied himself on it throughout Europe and around the world. For a brief moment on this planet, people stood up in unison and shouted for the freedom of Martin Zet. An act of compassion.

And I'd often asked myself what his next step was going to be, what idea could possibly spring off the last, and into what dimension of space will it hurl itself. It's like trying to predict the design in a snowflake. One evening not too long ago, he and I were reading together for a poetry festival in Prague, when he began to pull his new work out of the backpack he'd lugged up in front. Flags. Red flags, all red flags but with the different state patterns. So an EU flag, all red with the twelve stars. A US flag with stars and stripes, all red, ect. He read for a while in a quiet voice about revolution, and the room was enraptured. About the color of revolution. About his village, Libušín, out of the periphery of Prague, out in the hills, in the middle of nowhere, and how the word revolution was coined on a starry night, right in this village. Then we all went into the next room and watched two videos, both of which are a part of this show. Once again, Martin had begun with the familiar, a sane and human aspect of his life, a very personal and yet universal feeling, and opened it out to the rest of the world. When Martin shouts:

**AS LONG AS THERE IS DISAPPOINTMENT WITH THE CURRENT
SITUATION, AS LONG AS THERE IS A DESIRE TO CHANGE
SOMETHING, THE IDEA OF REVOLUTION IS ALIVE!**

Where, in fact, is the revolution? Have we all not been duped? The artist stands in the treetops, out of sight, waving red flags, snagging them in the branches, dropping them. Like the last soul with a purpose, however futile and meaningless, swallowed up by the jungle, of mass ignorance? Hypnotic materialism?

Whatever it may be, it's still Martin in the trees, it's still his home and it's still his kids and wife shouting for him to “come down now and stop doing that!” The difference for Martin is that the center and the periphery are one and the same thing. The boundaries have gone all fuzzy and even faded away in spots, causing a kind of collapse between inner and outer, near and far, periphery and center. The true lights of the inner work are beginning to show and blind those around him. And it's my sincere hope that I will be witness to the future masterpiece.

Evropská revoluční vlajka, textilie, 150 x 300 cm, 2004

